

1998. évi XXVI. törvény indokolása

a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyelőségük biztosításáról

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A törvény megalkotása összhangot teremt a hazai szabályozás és a magyar részvétel szempontjából fontos nemzetközi szervezetek (Európai Unió, Európa Tanács, ENSZ) fogyatékosügyi egyezményei, rendelkezései, ajánlásai között.

A törvény előkészítésében mintegy 150 országos szervezet, nonprofit szervezet, szakszemély és érintett vett részt. Hozzávetőleg 80 szakértői háttér tanulmány készült és 30-40 szakértői egyeztetés történt.

A törvény megalkotását évek óta felfokozott várakozással kísérik az érintettek és az országos érdekvédelmi szervezetek is.

A fogyatékos személyek helyzete Magyarországon

Magyarországon több százezer, társadalmi életében súlyosan akadályozott fogyatékos személy él. Közöttük több tízezres nagyságrendben vannak olyanok, akiknek veleszületett vagy szerzett fogyatékosága súlyos. A mindennapokban ritkán lehet találkozni velük, mert gyakran otthonukban, vagy intézetbe zárva élnek, az utcára lehetőségek hiányában és egyedül ki sem jutnak. A vakok, értelmi sérültek, vagy nehézségek árán tudnak csak tájékozódni, a kerekesszéket használó mozgássérültek az utcákon, a boltokban nem tudnak közlekedni, a siketek, vagy súlyos beszéd fogyatékosok nem tudnak kommunikálni. Az a tény, hogy a valóságban nem tudnak élni bizonyos jogaikkal, nem csak az ő, hanem egy szélesebb személyi kör - hozzátartozóik, családjuk - életlehetőségeit is korlátozza.

Ezeknek az amúgy is rendkívüli nehézségekkel birkózó személyeknek további gondot okoz, hogy a társadalom a foglalkoztatás, a tömegkommunikáció, a közlekedés, a tanulás, az egészségügyi szolgáltatások, a sport, a pihenés területén hátrányos megkülönböztetésben részesíti őket. Megfelelő jogi eszközök hiányában képtelenek magukat megvédeni, érdekeiket érvényesíteni. Velük kapcsolatosan a társadalom legfőbb célja az lehet, hogy hátrányaik kompenzálásával biztosítsa számukra a jogérvényesítés valódi egyenlőségét és hozzájáruljon esélyeik kiegyenlítéséhez. Ez az esélyegyenlősítést azt a folyamatot jelenti, amelynek során a fogyatékos kisebbség számára hozzáférhetővé válik a fizikai és kulturális környezet, a közlekedés, a szociális és egészségügyi szolgáltatások, az oktatás, a munkalehetőségek, a szórakozás, a sport és lehetővé válik a lakhatás formájának szabad megválasztása.

A Magyar Köztársaság Alkotmánya szerint minden állampolgárnak joga van személyi méltóságának tiszteletben tartásához, joga van a többi állampolgárhoz hasonlóan az oktatásra, a közintézmények használatára, a nyílt munkaerőpiacon való munkavállalásra, szórakozásra, kultúrára, egészségügyi ellátásra, a szociális védelemre, az egészségügyi szolgáltatások igénybevételére, a vallásgyakorlásra és a részvételre az őt érintő döntések előkészítésében. A fogyatékos állampolgárokat ugyanazok a civil és politikai jogok, gazdasági, szociális és kulturális jogok illetik meg, mint bármely más állampolgárt.

A fogyatékos személyekkel szembeni jogsértések a mindennapi élet számottevő területein gyakoriak. A fogyatékos személyek problémáinak kezelése ma már nem képzelhető el a jelenlegi szétaprózott jogszabályi háttérrel. Az érintettekről ma legalább 30-40 különféle jogszabály rendelkezik, gyakorta egymásnak elveiben is, gyakorlatában is ellentmondó eredménnyel.

A fogyatékos személyekkel szembeni hátrányos megkülönböztetés tilalmának rögzítése azért rendkívül fontos, mert előítéletek és megbélyegzés nehezítik életüket.

A hazai rehabilitáció komplex rendszerré alakítása valójában sohasem történt meg. A korábbi, ezirányú rendelkezéseknek lehetetlen érvényt szerezni a rendszerváltozást követően alapjaiban átrendeződött viszonyok között.

Az ellátások gyakran átfedőek, igazságtalanul kialakítottak, vagy időközben, a működés során váltak azzá. A támogatások jelenleg túlzottan sokrétűek, indokolatlanul szerteágazóak és nem egymásra épülők. Ennek oka, hogy a különféle támogatások az elmúlt évtizedek során eltérő időpontokban és különböző szemléletben, különféle társadalmi-gazdasági környezetben keletkezett jogszabályok alapján jöttek létre.

A jelenlegi ellátórendszer elmei nincsenek összhangban egymással, egyes csoportok támogatásai sokrétűek, másokéi pedig homogének, illetve igen csekély mértékűek.

A jelenlegi ellátást végző - nagy létszámú, tárgyi és személyi adottságaiban kedvezőtlen - szociális intézményhálózat már jelenleg is alkalmatlan feladata elvégzésére.

Mindezek miatt szükséges a rugalmatlan ellátó intézményrendszer, az egész rehabilitáció, illetve az ellátások újragondolása.

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvény megalkotása fontos az érintettek, az érdekükben működő szakemberek és a szolgáltató szervezetek számára. Elsősorban maguk az érintettek, jelentős számú tagot tömörítő érdekvédelmi szervezetei, a nonprofit szolgáltató szervezetek és a szakemberek is egy évtizede számítanak rá.

Ezt illusztrálják különféle megmozdulások, petíciók és a Népjóléti Minisztériumba 1997 júniusában hivatalosan eljuttatott összesen 1686 db., névvel, címmel ellátott aláírás, melyek sürgetik a fogyatékosok esélyegyenlőség-törvényének még 1997-ben történő megalkotását.

Ugyanebbe a sorba illeszkednek a De juRe Alapítvány, a sérült személyek jogaiért, 1996. évi gyulai és 1997. évi siófoki konferenciájának állásfoglalásai.

Továbbá az egészségkárosodott és fogyatékos személyek önálló életvitelének lehetőségeit tárgyaló, 1996 októberében, Szombathelyen rendezett konferencia résztvevői, akik a miniszterelnök úrhoz fordultak a törvény megalkotását sürgető beadványukkal.

A törvény megalkotását sürgető levél érkezett 1997 nyarán az Országgyűlés elnökéhez, a belügyminiszterhez és a népjóléti miniszterhez Jász-Nagykun-Szolnok megye közgyűléséről 1997 júliusában.

A törvény megalkotására korábban a tárca politikai államtitkára, később a népjóléti miniszter is ígéretet tett az Országgyűlésben.

Az "esélyegyenlősítés" olyan eszme, mely illeszkedik mindkét koalíciós párt programjához, ennek megfelelően az 1994-ben megkötött koalíciós megállapodás tartalmazza e törvényjavaslat benyújtásának szándékát.

Számos nemzetközi egyezmény definiál olyan jogi és egyéb természetű kötelezettségeket, amelyeknek Magyarország még csak töredékesen, vagy egyáltalán nem tesz eleget. Ez mindenképpen indokoltá teszi a fogyatékos személyek jogainak és a rehabilitációinak magas szintű jogszabályban történő rendezését.

A legfontosabb ezirányú nemzetközi dokumentumok a következők:

- ENSZ: Nyilatkozat a társadalmi fejlődésről és haladásról. 1969. december 11. (2542 - XXIV. sz. határozattal kihirdetve) 11. és 19. Cikk,

- az ENSZ Közgyűlés által 1971. december 20-án elfogadott, az Értelmi Fogyatékos Személyek Jogainak Deklarációja (Res. 28/56.),

- az ENSZ Közgyűlés által 1975. december 9-én elfogadott, a Fogyatékos Személyek Jogainak Deklarációja (Res. 34/47.),

- az ENSZ 1983-as, a Fogyatékos Személyekre Vonatkozó Világprogramja (Res. 37/52.),

- a 159. sz. 1983. június 20-án kelt genfi ENSZ Nemzetközi Munkaügyi Szervezet-i (ILO) egyezmény a szakmai rehabilitációról,

- az Európa Tanács 1992-ben elfogadott, Átfogó politika a fogyatékos személyekkel rehabilitációjára c. ajánlása (Recommendation No. R (92) 6),

- az ENSZ Közgyűlés által 1993 nyarán elfogadott "A fogyatékosokkal élő személyek esélyegyenlősítését célzó általános szabályok" (Standard Rules)

- az ENSZ Koppenhágai Nyilatkozata a társadalmi fejlődésről 2. kötelezettség, d) pontja,

- illetve az Európai Tanács Európai Szociális Kartájának 10. Cikk 1. bek., és a teljes 15. Cikk,

- az ENSZ egyezménye a gyermekek jogairól, 23. és 25. Cikke.

Mindegyik említett dokumentum kidolgozásában, illetve elfogadásában, aláírásában, illetve ratifikálásában Magyarország is részt vállalt.

A törvénytervezet mind szellemében, mind tartalmában teljes mértékben megfelel az említett nemzetközi dokumentumoknak is és a fejlettebb nyugati országok jogalkotási és jogalkalmazási gyakorlatának, továbbá az Európa Tanács és az Európai Unió ezirányú politikájának is.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1-4. §-hoz

A kitűzött célok az Alkotmányban foglalt kötelezettségek valóra váltását szolgálják: "A Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti."

A törvény célja a fogyatékos személyekhez való viszonyban új szemlélet kialakítása, (illetve a ma már e téren jelentkező változások rögzítése, felerősítése), amely várhatóan más területekre is kihat majd. Ennek lényege, hogy a fogyatékos személy ne passzív alanya legyen az állam által számára nyújtott ellátásoknak, hanem aktív, önellátásra, társadalmi beilleszkedésre ösztönözzön az ellátás.

A törvény messze túlmutat a mai társadalmi attitűdön, az évtizedek, évszázadok során kialakult és megcsontosodott sztereotípiákon. A fogyatékos személyek problémái kezelésének megszokott módjai helyett személyre szabott programokat, új megoldásokat biztosít. E törvény nemcsak az elfogadott és megszokott jogok kikristályosítására szolgál, hanem arra is hivatott, hogy a jövőben kívánatos magatartásforma kialakulását elősegítse. Ebben az értelemben a törvény valóban már a jövő évezred gondolatait hordozza.

A törvény megfelel a világ és benne Európa fejlett országaiban elfogadott és a fogyatékos személyekkel kapcsolatban megszületett törvények szemléletének, amelyek híven tükrözik az évtizedek folyamán világszerte lezajlott rehabilitációs modellváltást is.

A rehabilitáció új irányzata a segélyezésre szoruló kiszolgáltatott, sérül fogyatékos személy helyébe a saját életéről dönteni képes, a társadalomba hasznos munkája révén integrálódó fogyatékos személyt helyezi. A fejlett társadalmak nem csupán humanitárius indíttatásból érkeztek el a fejlődésnek erre az állomására, hanem azért is, mert ez a megoldás a társadalom számára a legolcsóbb. Az egészségkárosodás akkor válik csak fogyatékossgá, ha a társadalom azzá teszi, és ezt követően a fogyatékossg társadalmi kezelése valóban mérhetetlen anyagi eszközöket igényel már.

A törvény

- magas szinten deklarálja a fogyatékos személyek jogait,
- a deklarált jogok érvényesülése érdekében kötelezettségeket ír elő,
- a fogyatékos személy jogainak gyakorlását a jogvédelem eszközeivel is biztosítja,
- ahol a hátrányok másképpen nem kiküszöbölhetők, azokon a területeken hátránykompenzációs céllal pozitív diszkriminációt alkalmaz.

Az 5-11. §-hoz

A törvény megfogalmazza a fogyatékos személyek jogait.

A fogyatékos személyek jogainak törvényi szintű megfogalmazására azért van szükség, hogy esetükben az Alkotmány biztosította jogok éppúgy érvényesülhessenek, mint a nem fogyatékos állampolgárok esetében. A fogyatékos személyek jogainak megfogalmazása különösképpen a környezet, a kommunikáció, a közlekedés és a támogató szolgáltatások, illetőleg a segédeszközök terén történik meg.

A fogyatékos személyek társadalomban történő esélyegyenlősítése szempontjából az egyik életfontosságú jog az akadálymentes, felismerhető és biztonságos, épített környezethez fűződik.

Akadálymentes, vagy adaptált környezet, az ahol a különböző fogyatékossggal élő emberek könnyen, biztonságosan, önállóan, szabadon mozoghatnak.

Ez lehet egy-egy épület, de vonatkoztathatjuk egy városrészre, vagy akár egy egész városra, tágabban arra, hogy az országban egyik helyről a másikra hogyan lehet eljutni. A cél az adaptált, mindenki számára önállóan használható épített környezet.

Amennyiben önállóan szabadon tud mozogni a fogyatékos személy, természetesen önállósága növekszik, ezzel együtt kevesebb segítséget, szolgáltatást kell igénybe vennie.

Akadálymentesség alapvető szempontjai:

1. hely a vízszintes közlekedéshez
2. bejáratok (szélesség, magasság, elegendő tér a nyitáshoz, záráshoz)
3. függőleges közlekedést segítő eszközök (lift, lejtő)
4. tér a rendeltetésszerű használathoz
5. könnyű kezelhetőség

Az "akadály" fogalma alatt értendő:

a) mozgássérült, fogyatékos személy esetében kerekesszék, mankó, bot használatok: szintkülönbség helyszűke, keskeny átjáró, bejárat kerekesszékkel el nem érhető kezelő szerkezet, (kilincs, lift gomb, vízcsap stb.)

Vak, gyengénlátó fogyatékos személy esetében:

b) szintkülönbség jelzés nélkül, átjáró jelzés nélkül, falból kiemelkedő tárgyak jelzés nélkül, nem állandó kültéri, beltéri eszközök (pl. hirdetés) tájékoztatói lehetőségek hiánya.

c) Siketek személyek esetében a megfelelően elhelyezett és látható információk hiánya a közterületeken, épületekben, közlekedést kiszolgáló helyiségekben.

A törvényben a kommunikáció terén megfogalmazott jogok elsősorban a kommunikációban gátolt fogyatékos személyek szempontjából fogalmazódnak meg. A fogyatékos személy pontosan fogyatékosága miatt nehezebben jut információkhoz, vagy a mások számára hozzáférhető értelmezhető információ számára nem értelmezhető. Ezért kell kiemelni a közérdekű és a mindennapi életet szolgáló információkhoz való hozzájutás biztosítását, mert ennek hiányában jogaiban korlátozott lesz. Mindennapi információhoz való hozzájutást segíti a babasírás jelző, telefax, a fénycsengő, a tapintható vagy hangosan beszélő óra, a liftben fényjelzés, hangjelzés, valamint a közérdekű információkat eljuttató információhordozók, így különösen a képűjság, feliratozott filmek, jeltolmács által fordított hírek. A törvény általános követelményeket fogalmaz meg. A közlekedési rendszerek átalakítását, fejlesztését 2010-ig kell olyan mértékben fejleszteni, hogy az e törvényben meghatározott jogokat biztosítsa. Nemzetközi gyakorlatban elfogadott, hogy az új létesítményeket az akadálymentesség követelményrendszerének megfelelően tervezik, a már működő egységeket pedig fokozatosan teszik alkalmassá.

Az alkalmassá tétel egyik hatékony eszköze a hálóterv alapján megvalósított akadálymentesség, amikor is a legforgalmasabb csomópontoktól kiindulva valósítják meg az akadálymentes közlekedés lehetőségét egy-egy egységen belül. A tömegközlekedés terén a MÁV eddig megtett lépései figyelemre méltóak. Terveik szerint öt éven keresztül 150 millió Ft/év fejlesztéssel jelentős eredményeket lehet elérni. Ezzel a költségek tervezve az állomások kiszolgáló egységei is alkalmasakká válnának a fogyatékos emberek akadálymentes utazási feltételeinek a biztosítására. A fővárosban jelenleg kettő akadálymentes kisbusz közlekedik. A két busz helyett tíz akadálymentes kisbusz elegendő lenne az eddig jelentkező igények kiszolgálására. Az IKARUS Gyár rendelkezik megfelelő gyártási kapacitással. A ma forgalomban lévő buszoknál tizenöt százalékkal drágábban tudna - megrendelés esetén - akadálymentes közlekedési feltételeknek megfelelő - lifttel ellátott buszokat - gyártani. Sorozatgyártás esetén a tizenöt százalékos ártöbblet is mérsékelhető lenne. A jövőben a tender kiírásoknál figyelembe kell venni, hogy hazai gyártásból ilyen buszok beszerezhetőek.

A fogyatékos személye számára biztosított parkolóhelyek szerepe azért kiemelkedő jelentőségű, mert amennyiben saját vagy más által biztosított gépjárművel közlekedik a fogyatékos személy, a parkolók léte teszi hozzáférhetővé, elérhetővé a többi szolgáltatást. A fogyatékos személy által használható parkoló helyigénye nagyobb az átlagosnál.

A fogyatékos személyek közlekedés terén a törvényben megfogalmazott jogai egyfelől több évtizedes "adósság" törlesztését jelentik: a magyarországi közlekedési rendszer egyáltalán nem nevezhető fogyatékosbarátnak. Ugyanakkor azonban nyilvánvaló tény, hogy amennyiben hosszabb-rövidebb időn felül eljut országunk az Európai Unió teljes jogú tagságáig, akkortól fogva az Európai Unió közlekedési normái lesznek kötelezőek Magyarországon is.

A támogató szolgálat és a segédeszköz a fogyatékos személy önállóságát teszi lehetővé. Amennyiben a fogyatékos személy nem jut hozzá a számára szükséges eszközökhöz, támogató szolgálathoz, úgy jogait nem tudja gyakorolni, jogfosztottá válik, sarkítottan fogalmazva a napi élet válik lehetetlenné, elviselhetetlenné, emberi méltósága sérül.

A támogató szolgálat mindig személyes segítséget jelent (pl. jeltolmács szolgáltatás stb.).

Bizonyos szolgáltatások, amelyek kevesebb szakértelmet kívánnak szervezhetőek önkénteseket foglalkoztató szervezetek által (pl. bevásárlás, kulturális programok, sportolás).

A 12-18. §-hoz

A fogyatékos személyek esélyegyenlősítésének célterületei

A törvény az esélyegyenlősítés célterületeiként - különösképpen az egészségügy, az oktatás, a foglalkoztatás, a lakóhely, illetőleg a kultúra és a sport területét - fogalmazza meg. Az említett területek rendelkezései megfelelnek mind az ENSZ "Általános szabályok a fogyatékos emberek esélyegyenlősítése érdekében", mind pedig az Európa Tanács "Átfogó politika a fogyatékos személyek rehabilitációjára" című dokumentumaiban megfogalmazottaknak.

Egészségügy

Az általános szabályozáson túl e területen szükség van a pozitív diszkriminációra, többletjogok, de inkább többletfeltételek biztosítására, annak érdekében, hogy az állampolgári jogokban megfogalmazott egészségügyi ellátás megillesse a fogyatékos személyt.

A törvény 12. § (1) bekezdése olyan esetekre utal, amikor nem teljesen nyilvánvaló, hogy fogyatékosága miatt a személyt más kezelésben, ellátásban kell részesíteni (pl. epilepsziás értelmi fogyatékos gyerek fogászati ellátása).

A 12. § (2) bekezdése azt hivatott szabályozni, hogy a fogyatékos személyt esetleg élete végéig elkísérő betegség se jelentse, hogy őt betegként az indokoltnál hosszabb ideig kórházban kezeljék. Kerülni kell a hospitalizációt, a betegségtudattal rögzülő önállótlanúság kialakulását.

Az egészségügyi dolgozók képzése során biztosítani kell a fogyatékos személy egészségügyi ellátásával kapcsolatos ismereteket, ezért a törvény 12. § (2) bekezdése szakmai követelményt fogalmaz meg az egészségügyi dolgozók képzésével, képesítésével kapcsolatban.

Oktatás, képzés

Az oktatás, képzés célja a fogyatékos személy jogainak kiteljesítése. Az oktatás, képzés a rehabilitációs folyamat fontos meghatározó eleme.

Foglalkoztatás

Az Alkotmány rögzíti a munkához való jogot, azonban a fogyatékos személyes esetében ezt a jogot az integrált, nem elkülönített munkahelyen való munkavállalásra vonatkozó joggal kell kiegészíteni. Továbbá szükséges rögzíteni, a munkáltató adaptációs kötelezettségét is a fogyatékos személy szükségleteinek megfelelően. Ezzel biztosítható, hogy a fogyatékos személy foglalkoztatása, munkaerő-piaci rehabilitációja valóban megtörténjen.

A foglalkoztatással kapcsolatos rendelkezések a speciális védett munkahely szabályozásának újragondolását is rögzítik.

A 19-21. §-hoz

A rehabilitáció

A fogyatékos személyek - állapotából adódó - egyik legfontosabb joga a rehabilitációhoz fűződik. Ennek érdekében a törvény által megfogalmazott állami kötelezettség, hogy az állam rehabilitációs szolgáltatásokat biztosítson számukra.

A legfontosabb feladatok a fogyatékoság tényének és mértékének megállapítása, a fogyatékos személy meglévő, illetőleg fejlesztendő képességeinek megfelelő, személyre szóló rehabilitációs program megtervezése és ehhez kapcsolódó szolgáltatások megszervezése. Ezt a tevékenységet egy új, a kormány által létrehozandó közalapítvány látja el.

A 22-23. §-hoz

A törvény megalkotása révén megkezdődik az ellátások újraszabályozása.

Bár a fogyatékos személyeket érintő ellátórendszer teljes átalakításra szorul, ez a rendszer összetettsége és költségigényessége folytán csak fokozatosan, több évre ütemezett tervezés keretein belül vihető végbe.

Ennek első lépése a súlyos fogyatékosággal élő állampolgárok új ellátási formájának bevezetése. A fogyatékosági támogatás annak az egyszerű elvnek a legitimálása, amely szerint a fogyatékos személynek kizárólag fogyatékosága okán keletkező többletköltségei állami intézkedések által kompenzálандók.

A törvény a fogyatékosági támogatás havi összegét az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80%-ában határozza meg.

A 24-25. §-hoz

Az Országos Fogyatékosügyi Tanács

A Tanács a kormány fogyatékosüggyel kapcsolatos feladatainak ellátását segíti. Kialakításával a jelenlegi fogyatékosügyi rendszer egyik régóta hiányzó, és az ENSZ által különféle ajánlásokban évtizedek óta minden tagállam számára javasolt eleme teremthető meg.

Összetételénél fogva - nemcsak a leginkább érintett szaktárcák képviselőit foglalja magába, hanem a fogyatékos személyek országos érdekképviseleti szervezeteinek és fogyatékosügy terén működő nonprofit szervezetek képviselőit, hanem az önkormányzatok országos érdekképviseleteit is reprezentálja - alkalmas egy kiegyensúlyozott és politikai stabilitással is bíró, szakmailag megfelelő módon megalapozott, országos szintű tevékenység koordinálására.

A Tanács a kormányzati szintű, a fogyatékosügyet érintő döntések végrehajtásának folyamatában ellenőrző, elemző és értékelő tevékenységet végez. Véleményezi a fogyatékos személyeket érintő jogszabályok tervezeteit, koordinálja a minisztériumok fogyatékosügyet érintő tevékenységét, rendszeresen tájékoztatja a kormányt a fogyatékos személyek élethelyzetének alakulásáról, és közreműködik az Országos Fogyatékosügyi Program kialakításában és végrehajtásában.

A 26. §-hoz

Az Országos Fogyatékosügyi Program

A Program elsődleges funkciója a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének megteremtéséhez elengedhetetlen kormányzati intézkedések tervezett formában történő megalapozása. Így a törvény szellemének megfelelően a jövőbeni középtávú intézkedések szakmai háttérét szolgálja. Ezen belül különös fontossággal bír a fogyatékosággal élő népesség társadalmi helyzetének alapos feltárása, a rehabilitáció fejlesztéséhez kapcsolódó középtávú célok meghatározása, a fogyatékos személyek és családjuk életminőségének javításához szükséges feltételrendszer kialakulásának előkészítése.

Az önálló életvitel

A hazai gyakorlatban elsikkad a legfontosabb a lehetőség szerint maximális mértékű önálló életvitel elősegítése.

A helyes szemléletnek a törvény számos rendelkezésében visszatérő megalapozása azt eredményezné, hogy a fogyatékos személyek lehetséges önálló életvitelhez segítségével egyre kisebb terhet jelentenek a társadalomnak.

Valóságos arányok alakulnának ki a támogatandók között: aki olyan súlyos fogyatékosággal bír, hogy semmiképpen sem képes önállóságra, ő bővebb, minden szükségletére és igényére kiterjedő ellátásban részesülhetne, akitől viszont joggal elvárható a nagyrészbéli önellátás, annak személyes gondjai nem terhelődjenek a szükséges mértéken túl a közösségre.

Mind a fogyatékos személyek környezete (családja, szomszédsága stb.) mind a civil területen meglévő lehetőségek (anyagiak, szakmaiak, a nonprofit szervezetek és az önkéntesek) mozgósíthatókká válnának nem esetleges, hanem tervezett és kiegyensúlyozott módon.

A nagy, bentlakásos ellátást biztosító fogyatékos-intézmények mellett alternatív kiscsoportos lakóotthoni struktúra létrejötte felé mutat.

A jelenlegi intézményrendszer megtartása mellett rásegít az országban már megindult lassú szerves fejlődésre, amelynek eredményeként hosszú távon felnyílnak és normalizálódnak a totális intézmények is. Az ellátórendszer ezzel egy magasabb életminőséget lehetővé tevő és hosszú távon költséghatékonyabb irányba mozdulhat el.

Az ellátó intézményekkel kapcsolatos alapelv a fogyatékos gyermek lehetőleg családban tartásának, vagy ha erre nincs lehetőség, befogadó családba kerülésének előnyben részesítése. Szükséges a jelenlegi bentlakásos intézményrendszer mellett a kis létszámú, családias lakóotthon-hálózat már megindult kiépülésének az integráció és normalizáció elvei alapján történő támogatása.

A támogató szolgálatok kialakulásánál a jövőben egyes, súlyos fogyatékosággal élő személyek esetében a legégetőbb problémák megoldására tekintettel kell lenni (pl. a speciális jeltolmács igénybevétele nélkül teljesen kommunikáció-képtelen siketvakok esete). Emellett szükséges az önálló életvitelre képessé tehető személyek

számára a legszükségesebb ilyen irányú szolgáltatások nyújtása, amely országos szinten, hosszabb távon költségcsökkentő és a rendszert modernizáló tényező (személyi segítő szolgálat súlyos mozgássérültek számára).

A 27-30. §-hoz

A törvény a személyhez fűződő jogok közé sorolja a fogyatékossgal kapcsolatos jogokat. Így a jogsérelem (joghátrány) esetén a védelem analóg módon illeti meg a fogyatékos személyt.

A törvény 1999. január 1-jén lép hatályba, és 1999. szeptember 30-áig kell megalkotni a fogyatékosági támogatásról szóló kormányrendeletet. A fogyatékos személyek életminőségének javítását szolgáló építésügyi, közlekedési, oktatási intézkedéseket távlatosan 7-12 évben határozza meg a törvény.